

Szkíta istenek**barikad.hu 2011, március 24 .**

A szkíta leletek között számos istenábrázolást találunk, de a görög feljegyzések is beszámolnak őseink hitvilágáról. Íme néhány szkíta istenség.

A tűz istennője

A tűzkultusz széles körben elterjedt a közép-ázsiai szkíta népeknél, az ottani érméken tűzoltárokat láthatunk, melynek alapja minden bizonnyal a szkíták ősi hitére megy vissza.

Hérodotosz szerint Tabiti a tűz istennője, akit valószínűleg minden családi tűzhelynél imádtak. Hasonló nevet fedezhetünk fel Tibetben, ahol Tablának nevezték ugyanezt az istennőt. Elképzelhető, hogy idekapcsolódik a magyar tapló szó, mely a tűzgyújtás fontos kelléke volt. A szót egyébként török eredetűnek vélik a nyelvészek. Czuczor-Fogarasi szótár szerint a tap gyök tüzet fogni jelentésben megvan számos nyelvben, többek között a szanszkritban, perzsában is.

A magyaroknál az ősi hitnek máig megvannak az elemei. A 10. századi arab geográfusok úgy jellemezték a magyarokat, mint tűzimádókat és ez a magyar néprajzi hagyomány ismeretében nagyon is illik ránk. Nálunk is divatban van a tűzugrás szokása Szent Iván éjjelén, ami hasonló az azerbajdzsán novruz bajrami tűzugrási szokásaival. Az újdonsült menyecskék a kontyolás után szintén tüzet ugrottak palóc vidéken, a Galga mentén, de hazánkban a leánykérést is háztűznézőnek nevezik. De nemcsak az európai részeken, hanem távol Ázsiában is megőrződött az ősi tűzkultusz. A régi mongol törzsek is híven őrizték az ősi hitvilágot: a buddhizmus előtti időben a ház úrnője a tűz istennője volt, akinek áldozatot mutattak be,

minden étel legjavát neki ajánlották fel. Az új asszonynak, amikor belépett férje házába, meg kellett hajolnia a tűz előtt.

Az Ég ura

A belső-ázsiai népeknél meglévő Tengri vagy Ég kultuszának szkíta változata lehet Papaiosz (török népeknél: Baba, a magyaroknál Papa - apa, nagyapa) isten kultusza, melyet Zeusszal azonosítottak a görögök. A szkíta Hadistennek nevét Hérodotosz Arésznak írta le, akinek eredeti neve Zaur Haszanov kutatása szerint Kuar lehetett. Később ezt a nevet megtaláljuk egy másik szkíta törzsnél, az alánnál, de a kaukázusi hunoknál is. A görög forrásból megtudhatjuk azt, hogy számára hol áldoztak: gallyakból építettek dombot és annak a tetejére kardot szúrtak. Az ilyen áldozati szertartás emléke nemcsak a Kaukázusban maradt meg, hanem a többi sztyeppei nép, így a magyarok között is. Székelyföld egyes vidékein még a 19. században is emlékeztek az ősi kardkultuszra.

Termékenység kultusz

A szkíta népeknél, így a magyaroknál a gyermekáldás a legfontosabb volt a nők számára, ezért sokszor fohászkodtak az egyik istennőhöz, hogy sok utódjuk szülessen. Hérodotosz szerint a Fekete-tengeri szkíták Apit imádták, aki a Földanya egyik formája lehetett. A türköknél később Umaj istennővel találkozunk. Az ősi lovas népek fákbán, forrásokban és a különleges szikláknál is az ő alakját tisztelték, és áldozattal járultak kegyeiért. Argimpasza a görög Aphroditénak felel meg, a tudósok úgy vélik, hogy ő lehetett az a félig ember, félig kígyó istennő, aki többször szerepel a szkíta tárgyakon. Hérodotosz szerint ilyen lény volt a szkíták ősanyja, aki Héraklésztól szült három fiút.

OB